

as the rest of the world. *Californication* has become a new term of American influence on the world that “globalizes a recipe for personal happiness and creates the world through its artefacts” (Pulkowski, 2014: 4). The reason for this is that cosmopolitan culture attracts by “the common thirst for leisure and excitement” (Dyreson, 2015: 174). The consequences of this detrimental process are described in the songs of the R.H.C.P.

REFERENCES

1. Anderson, J. (2012). *The atomic components of thought*, Psychology Press, NY
2. Clements, M. (2007). *Copper Thunderbird*, Talonbooks, Vancouver.
3. Ellingham, I. (2013). Book reviews: The life of things: therapy and soul of the world in Person-Centered & Experiential Psychotherapies, 12, 4, pp. 398-400 doi.org/10.1080/14779757.2013.869506.
4. Gee, J. (1999). *An introduction to discourse analysis: theory and method*, Routledge, London.
5. Geeraerts, J. (2006). *Cognitive Linguistics Basic Readings*. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
6. Dyreson, M. (2015). *Crafting patriotism for global dominance. America at the Olympics*. NY: Routledge.
7. Hofstede, G., Hofstede, G.J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and Organizations: Software of the Mind: Intercultural Cooperation and its Importance for Survival*. New York: McGraw Hill.
8. Klug, D. (2017). These kind of dreams. Dystopian depictions of California in the music video. K. Nowak-McNeice & A. Zarzycka (eds). *A dark California. Essays on dystopian depictions in popular culture*. North Carolina: McFarland, 174–182.
9. Murphy, T. (2013). The californication of Biarritz <https://tmagazine.blogs.nytimes.com/2013/03/15/the-californication-of-biarritz/>
10. Pulkowski, D. (2014). *The law and politics of international regime conflict*, Oxford University Press, NY, DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199689330.001.0001>.
11. Sherrill, M. (1991). The man from “BAD”, *Washington Post*, viewed from https://www.washingtonpost.com/archive/lifestyle/1991/12/17/the-man-from-bad/e84849b3-1ff2-4e39-b31f-dd29164a1d04/?utm_term=.4ab23e1e52ae.
12. Smith, Ch., Peter, G. (1999). “Californication” Balzary <https://songmeanings.com/songs/view/1372/>.
13. Wagley, C. (2016). Forward in M Kita (ed) *Californication*, Snoeck, Gent, pp. 11-15.
14. Van Wolputte, S. (2004). Hang on to your self. Of bodies, embodiment and selves, *Annual Review of Anthropology* 33, pp. 251-69, DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.33.070203.143749>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Світлана Любимова – кандидат філологічних наук, доцент, докторант Київського лінгвістичного університету, кафедра англійської філології, перекладу і філософії мови ім. проф. О.М. Мороховського.

Наукові інтереси: дослідження соціокультурних стереотипів у американському медіа-дискурсі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Svitlana Lyubymiva – Philosophy Doctor (Philology), Associate Professor, Postdoctoral student of the Department of English Philology, Translation and Philosophy of Language, National Linguistic University, Kyiv, Ukraine.

Scientific interests: studying sociocultural stereotypes in American Media discourse.

УДК: 811.163.2'282.4:39

DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.76>

СИМВОЛІКА СВЯТ: ЕТНІЧНА ТОЖСАМІСТЬ БОЛГАР УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛЕКСИКИ

Олександра МАЛАШ (Київ, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5726-5646>

e-mail: darmodej@ukr.net

МАЛАШ Олександра. СИМВОЛІКА СВЯТ: ЕТНІЧНА ТОЖСАМІСТЬ БОЛГАР УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛЕКСИКИ. Статтю присвячено лінгвокультурній символіці свят, що відзначаються болгарською етнічною меншиною в Україні. Об'єктом зацікавлення стали найменування календарних свят – Різдва (Коледа), Трифонов день (Трифунувден, Трифун Зарязан), день св. Георгія (Гергьовден), Іванова день (Еньовден), свята весни Лазаровден та їхніх атрибутів як болгарських лінгвокультурем.

Ключові слова: болгарська мова, болгари в Україні, лексика, лінгвокультурологія, лінгвокультура.

MALASH Oleksandra. HOLIDAY SYMBOLICS: THE ETHNIC IDENTITY OF THE BULGARIANS IN UKRAINE THROUGH THE LENS OF THE VOCABULARY. The article deals with the linguocultural symbols of the folk festivals being kept by the Bulgarian ethnic minority in Ukraine. The names of these festivals and their attributes have

become the object of our interest. The Bulgarian ethnic societies have been existing in Ukraine since the 18 c. Mass migrations of the Bulgarians to the Ukrainian lands were occasioned by the authority restrictions (Bulgaria has been being occupied by the Ottoman Empire). The Bulgarian migrants found lodgment in prairies by the Black Sea and the Sea of Azov (Odessa, Mykolaiv, Zaporizhia regions today) and on the Crimean Peninsula. Integrated naturally to the Ukrainian society, Bulgarian ethnic minority is still preserving its lingual and cultural identity. It is keeping in touch its mother country. The Bulgarians hold their traditions inherited from the historical motherland. The Ukrainian Bulgarians have been preserving such linguoculturemes as Ignazhden, Christmas (Koleda), Gergiovden, summer folk holiday Eniovden, spring folk fest Lazarovden that they celebrate in response to the national traditions. It allows to the researchers to highlight some verbal symbols and to reconstruct particularly their linguocultural semantics – survakane as a New Year ritual, Trifon as a patron of all winemakers, Lazar as a character of the Christian mythology but successfully included to the system of the pagan beliefs etc. Linguoculturally engaged lexemes related to the holidays are the chrononyms, characters names, as well as names of rituals and their attributes – special meals, natural and made talismans, decorations, clothes etc. Some linguocultural symbols can be highlighted in the folk songs being performed on the respective date on the calendar.

Keywords: Bulgarian language, Bulgarians in Ukraine, vocabulary, scientific publications, linguoculturology, linguocultureme.

Постановка проблеми. Всебічна підтримка й розвиток мов та культур національних меншин – одна з надважливих засад державної політики. Право на етнічне самовизначення, на вивчення рідної мови й популяризацію культури гарантовано громадянам Конституцією України (Ст. 10 та 11), Законом про національні меншини України від 25 червня 1992 р. Україна, як держава, що обрала європейський вектор розвитку та дотримується міжнародних зобов'язань щодо національних меншин, враховує й засади Європейської хартії регіональних мов від 5 листопада 1992 р.

Болгарською мовою в нашій державі спілкується як рідною приблизно 0,4% населення. Тож болгарська етноспільнота, що проживає на території України, викликала зацікавлення фахівців, зокрема з гуманітарних дисциплін.

В Україні болгарська громада формувалася від початку XIX ст., хоча перше селище Вільшанка, засноване мігрантами з Північно-Східної Болгарії, створено на території теперішньої Кропивницької області. Нині болгари проживають на Одещині, в Запорізькій та Миколаївській областях, у Криму й на Закарпатті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом усієї історії розвитку болгаристики на українських теренах дослідники фокусувалися на найрізноманітніших питаннях, що стосуються мови та культури болгар України. Результатами наукових пошуків ще до здобуття Незалежності стали збірники «Статті та матеріали з болгарської діалектології СРСР» (1950–1962 рр.), де в центрі уваги мовознавців перебували болгарські говірки Одеської, Миколаївської та Кропивницької (колишньої Кіровоградської) областей. В незалежній Україні вийшли друком праці «Болгарські говірки України» (перший випуск – 1998 р.).

У 40-х рр. XX ст. матеріали (здебільшого польові записи), присвячені болгарській етноспільноті в Україні (тодішній УРСР), було зосереджено довкола лексичного складу та граматичної будови переселенських говірок українського Півдня й Центру з погляду їхньої відмінності від материкової мови. В 90-х рр. панівною стала тенденція опису окремої болгарської говірки (переважно в Одеській області), в колі наукових зацікавлень болгаристів перебували й мовні контакти болгар із носіями інших мов на територіях компактного проживання переселенців (Л. Ф. Баранник, Л. П. Зеленко).

2000-і рр. відзначають стрімке посилення інтересу до окремих граматичних явищ в одній говірці або кількох, до походження й функціонування специфічних лексико-семантичних груп (В. О. Колесник, С. І. Георгієва, З. Барболова, Л. П. Зеленко та ін).

Наприкінці XX – на початку XXI ст. у розвідках, присвячених мовам етнічних меншин України, зокрема болгарських, чітко окреслилося прагнення на основі мовного матеріалу (зокрема лексичного) досліджувати етнокультурні константи, збережені в ньому. Нагадаємо, що 29–31 жовтня 1998, символічно на честь визволення Болгарії від османського іґа, в Одесі відбулася міжнародна конференція, на якій В. О. Колесник виступила з пропозицією створення етнолінгвістичного атласу болгарської діаспори в Україні (Колесник, 1999).

Постановка завдання. Хоча розроблення раніше порушених питань (запозичення, архаїзми, міжмовні лексико-семантичні паралелі) в другому десятиріччі ХХІ ст. продовжилися у працях В. О. Колесник, С. Д. Топалової, С. І. Георгієвої, Е. П. Стоянової, Н. М. Гончар та ін., 2010-ті рр. принесли до української болгаристики давно виплекану ідею вивчення болгарської етнічної самобутності крізь призму лексики болгар за межами метрополії.

Метою цього дослідження є аналіз поточного стану лінгвокультурно маркованої лексики, пов'язаної з відзначенням народних свят. Матеріалами розвідки стали публікації в українських періодичних виданнях, присвячені мові болгар-переселенців, які проживають в Одеській, Запорізькій, Миколаївській областях та в Автономній Республіці Крим, словники говірок болгар України, збірки народних пісень, записаних у ХХ – перші десятиріччя ХХІ ст. **Основне завдання** цієї праці – показати, як лінгвокультурна семантика й символіка свят реалізується на сучасному зрізі та які лінгвокультурами збереглися в них дотепер.

Виклад основного матеріалу.

Автори праць з етнолінгвістики й лінгвокультурології, зокрема лінгвокраїнознавчих монографій та словників, однак не в тому, що національне свято – важливий складник ментальності народу, тож потребує детального аналізу всіх атрибутів як семантичного коду.

Матеріали публікацій з української болгаристики показують, що їхні автори чітко бачать цінність свята в його сукупності лінгвокультури. С. І. Георгієва цілком слушно називає календарні свята чинником, який сприяє збереженню етнокультурної ідентичності болгар, що мешкають на Півдні України, та підкреслює важливість святкового ритуалу для етнолінгвістичних досліджень (Георгієва, 2017: 252).

Народний календар болгар України, які сповідують переважно християнство, закономірно пов'язаний з церковним. Велику частину в ньому посідають дні, присвячені святам: *Андреевден, Андрей Первувзаний, Арангел, Арханг'ел, Рангелувден, Богуродица, Гол'ема Богородица, Мъничката Бугуродица, Васильовден, Г'ергевден (Г'ергьовд'е)н, Зимен Никулай, Летан Никулай, Трифон Зарезан (Трифанофд'ен)* та багато інших. Проте язичницькі назви, як *Бабинден, Вълчи празници* «Вовчі свята», *русали, Баба Марта, Змийски ден* «Зміїний день» тощо теж не лишаються поза увагою (Георгієва, 2017: 255–257). Об'єктом нашого дослідження стали ті свята, які продукують найбільше лінгвокультурно забарвленого мовного матеріалу і є вербальними маркерами болгарської культури за межами Болгарії.

Один із найвідоміших та найпоширеніших слов'янських лінгвокультурних символів – *Колада* (Різдво, Коляда), що має також назви *Божик, Божич*. Адже це – час народження *Млада Бога* (Немовляти-Бога, Сонця), на образ якого після прийняття християнства наклалися постать Ісуса Христа. Але навіть у колядках, записаних на початку 2010-х рр., фігурує загадкова *ранна зура калесничка* «вранішня зоря-дарувальниця» – посланниця Сонця, відряджена на землю, аби обдарувати найкращу дівчину – родоначальницю (Червенко, 2012: 24).

В. Я. Диханов, реконструюючи культ Божої Матері в болгар, підкреслює, що Марія була наділена всіма рисами, притаманними Богу. До того ж саме *Бугуродица, Божя майка* визначала для болгар (надто болгарок) режим праці й відпочинку. Так, із вірою в те, що «*ут Игнажден до Колада се мъчила Божата майка*» («від Ігнатова дня до Різдва тужилася Божа Мати»), тобто 5 діб – з 19 до 24 грудня) пов'язана заборона на рукоділля в цей період; порушення каралося важкими пологами (Диханов, 2000: 162–163). Поняття *мъка* «страждання» в болгарській лінгвокультурі фокусується довкола дітонародження: дохристиянське Різдво (Коляда) – народження сонця після тривалого темного періоду сонцестояння) поєднується з християнським народженням Господа внаслідок тривалих потуг Марії.

Віншування – колядування в болгар має назву *коледарска благословія*. І це не випадково, адже болгарські колядки – це переважно побажання щастя, здоров'я, доброго врожаю – тобто *благо слово*. Наприклад: «*хабер носят (...) кобили са разкончили, крави ти са разтелили, ювце ти са разягнили*» («звістку принесли [колядники. – О. М.] (...) кобили

ожеребилися, корови твої розтелилися, вівці твої покотилися») (с. Кубанка) (Кауфман 1, 1982: 438), «чи ви носят мед и маслу (...) за дичица» («принесли вам мед і масло (...) для діточок») (Кауфман 1, 1982: 443). *Коледари луди млади* («колядники буйні молодці») збираються цілими ватагами (*коледарски дружини*) на чолі з найсильнішим та найвправнішим – *стънник*; їх усюди зустрічають як бажаних, *добри гости*, адже сказані ними слова мають магічну силу й неминуче мають здійснитися.

У вербально-семантичному коді Різдва-Коляди виявляємо сповнені святкової символіки обрядові страви: *пита* «бездріжджовий хліб», яким починають пісню передріздвяну вечерю та перший шматок якого обов'язково відламують для Божої Матері (Колесник, 2019: 659); *вит превит кравай* «плетений-переплетений коровай», що ним господиня частує гостей (Георгиева, 2005: 40), а колядники його благословляють піснями та примовками (Кауфман 1: 454). Колядникам відчиняють *чимшир порти* «самшитові ворота», адже самшит – вічнозелена рослина, символ незнищеного життя.

В болгарських селищах України, як і в самій Болгарії, зберігся ритуал під назвою *сурвакане*. У примовках, які його супроводжують, центральним поняттям є *сурвакница* – прикрашена кизилова гілка; слово *сурвакница* походить від *суров* «сирий, зелений», а побажання, які виголошує учасник – *сурвакар* – починаються з «*сур(о)ва година*», тобто «сирого року», що ймовірно означає «міцного, здорового року» (Мороз, 2006: 27). Сирість, свіжість у таких побажаннях ототожнено зі здоров'ям, життєвою силою, недарма й саму гілку вирізували саме з кизилу, вічнозеленого та гнучкого дерева, щоб передати зібрану в ньому життєву енергію тому, кого ця *сурвакница* торкнулася. Кизиліві бруньки – *дрянови пълки*, – крім того, запікаються в обрядовому пирогові – *мили́на* (*бóговица*, тобто божий пиріг) (Колев, 1993: 252).

День святого Афанасія – *Танасувден* сигналізував про те, що настала середина зими (*сред зима*; *Свети Танас вика лятуту* «Святий Танас гукає літо») і потрібно починати посилено годувати худобу, аби принесла добрий приплід і була працездатною в полі (Диханов, 2000: 160). Саме ім'я *Танас* (повне *Атанас*, укр. *Опанас*, *Афанасій*, грец. Ἀθανάσιος) означає «безсмертний» та пов'язане з циклічністю, невмирущистю природи, життя взагалі.

Семантика безсмертя (точніше, порятунку від смерті), закладена в *Танасувден*, має тісний зв'язок із іншою назвою, відомою в метрополії, але втраченою на переселенських територіях – *Чуминден*. Це так званий день чуми – її народження. Чума також має й день смерті, відомий і нащадкам болгар-мігрантів в Україні – *Харалампиев ден* (6 лютого), та важливо, що обидва *чумни дни* мають спільну лінгвокультуру, що фігурує в багатьох народних піснях – *чёрна кукóшка* «чорна курка». Вона символізує перемогу над чумою – страву з неї приносять у жертву разом з іншими наїдками (Шабашов, 2003: 419).

Як і в самій Болгарії, за її межами 14 лютого шанують свято виноградарів *Трифун*, *Трифун Зарязан*, *Трифоновд'ен*. Ключові символи цього дня – *лузь* «виноградна лоза» та *віну* «вино». Звичай зрізувати гілку винограду й поливати вином – «*на Трифун тр'абъ дъ съ утр'ежи иднь в'еткъ ут лузьтъ, дъ съ нулей с вину тва м'асту, д'ету ий ср'азану*» («на Трифона потрібно відрізати одну гілку від виноградника, полити вином те місце, де її зрізали») (Колесник, 2019: 553) – пов'язаний, імовірно, з тим, що вино є символом життя, й через поливання ним зрізів на виноградникові відбувається символічне повернення життєдайної енергії до тимчасово мертвої лози. Також у символіці свята збережено традиційне ототожнення вина та крові: «*Трифун си утр'азъл нусъ*» («Трифон відрізав собі носа») (Колесник, 2019: 553).

Народне свято весняного розквіту природи збігається з днем воскресіння християнського персонажа Лазаря – *Лазаровден*, відзначається в суботу за тиждень до Великодня. «*Лазар веднъж в година, като ружа в градина*» («Лазар – раз на рік, як ружа в саду»), – співають болгари в с. Гірсівка Запорізької області (Кауфман 1, 1982: 660). За два тижні до Христового Воскресіння болгари на Одещині, як і в метрополії, вшановують *Сюрмах Лазар* (вбогого Лазаря, як його називають у с. Главани), *Бедния Лазар* (бідного Лазаря, с. Нові Трояни), *Мъртвия Лазар* (мертвого Лазаря, с. Главани), а власне напередодні

Вербної неділі – *Богатия Лазар* (Багатого Лазаря, с. Задубаївка) (Стрезева, 2000: 94), що відсилає до біблійної історії про злиденне земне життя Лазаря та щасливе – після смерті. У вербальному семантичному коді цього свята переплетено поняття *Лазар* и *пролет* «весна», саме воскреслому Лазареві учасниці дійства *лазаруване* сповіщають піснями про прихід весни: «*Лазар'е, драгу ли йе т'е, чи иди прол'ет в'ес'ела*» («Лазарю, чи радий ти, що приходить весна весела», с. Городнє Одеської обл.) (Колесник, 2019: 297). Дівчата, названі *лазарки*, з кошиками в руках обходять оселі. Вважається, що дівчина, яка брала участь у лазарюванні, готова й до шлюбу. Ось чому деякі лазарські пісні мають і мінорну ноту, як, наприклад, історія про дівчину, що її не пожаліла мати: «*чи ма млада ожени, лазар ни лазарувах*» («що мене молодого віддала заміж, я Лазаря не святкувала») (Кауфман 1, 1982: 664).

Ще одне весняне свято, що має виражену лінгвокультурну символіку, відзначається на честь св. Георгія Змієборця 6 травня та має назви *Гергьовден*, *Г'ергьовд'ен*. Центральна лінгвокультурема – святкова страва *курб'ан* «жертва» – запечене з пшеницею ціле ягня. Звичай *коля курб'ан* («різати ягня для жертвоприношення») пов'язаний не так із самою постаттю св. Георгія, як із біблійною легендою про Авраама та Ісаака – як Бог відрядив батька приносити в жертву дитину й заповів замість цього різати *младу ягньче* («молоде ягнятко») (Добрев, 2009 : 96–97).

На 7-й тиждень після Великодня болгари відзначають *лус'ари*, *рус'али* – дні, в які людина особливо потребує захисту від русалок. Саме тому частиною вербального семантичного коду «зелених свят» є *лус'арскайа тр'єва* – трава, що відганяє русалок від оселі, нейтралізує їх: *пилін* «полин», *ор'яф* (гілки молодого горіха), *син'о* (трава сенни, *Cassia acutifolia Delile*), *сіничка тр'єва* (різні рослини з синіми й фіолетовими квітками) та *бус'ілик* (васильки) (Шабашов, 2003: 451).

Ім'я міфореелігійного персонажа *дяду Йеньо* «дід Еньо, дід Іван» та назва свята *Йеньовден* «Іванів день», пов'язані з літнім сонцестоянням, згадуються часом разом із ім'ям персонажа *Йеньова бу'лка* «Іванова наречена», – що містить, на думку дослідників, відголоски дохристиянського жертвоприношення богові Сонця (Дыханов, 2000: 165). Дівчинка, що виконувала роль *Йеньова (Еньова, Янова) бу'лка*, ставала ніби акумулятором усіх побажань громади на цей календарний рік: її добре годували, запитуючи щоразу, чи наїлася (для того, щоб рік був щедрим), її купали у водоймах, щоб не було посухи, вона переступала через цілющі трави, щоб вони набули магічної сили тощо (Узенева, 1999: 186–188).

Висновки. Болгари, що проживають на території України – насамперед в Одеській, Запорізькій областях, – знають традиції своїх предків і дотримуються найвідоміших ритуалів, що дає можливість дослідникам виокремити пов'язані з цими ритуалами вербальні символи та частково реконструювати їхню лінгвокультурну семантику. До лінгвокультурно маркованих лексем, що стосуються свят, належать власне хрононіми, імена персонажів, якими ці хрононіми мотивуються, назви обрядодій та їхніх атрибутів – страв, природних та штучних оберегів, прикрас, убрання та інших предметів. Деякі лінгвокультурні символи розкриваються в народнопісенних текстах, приурочених до відповідних дат народного календаря.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Георгиева Св. Календарната обредно-празнична лексика на бесарабския българин: формална структура и генезис на хронимите /С. Георгиева // Слов'янський збірник. – 2017. – Вип. 21. – С. 252–262.
2. Георгиева Св. Обичаї «коледуване» и обредният текст «коледарска благословия» в село Заря, Одесска област /С. Георгиева // Българска Бесарабия. – 2005. – Вип. 3. – С. 39–43.
3. Добрев В. Д. Чушмелій. Наукова серія «Болгари Північного Приазов'я: історія, мова та культура» /В. Д. Добрев. – Мелітополь–Велико Тирново: Інтер–М., 2009. – 310 с.
4. Дыханов В. Я. Традиционные системы календарных дат болгар и гагаузов/В. Я. Дыханов // Археологія та етнологія Східної Європи: матеріали і дослідження. – Одеса: АстроПринт, 2000. – С. 155–168.
5. Кауфман Н. Народни песни на българите от Украинска и Молдавска ССР: в 2 т /Н. Кауфман. – Т. 1–2. – София: БАН, 1982.
6. Колев Н. Календарни празници и обичаи у българите в Бесарабия и Южна Русия /Н. Колев // Българите в Северното Причерноморие. Изследования и материали. – Т.2. – Велико Търново, 1993. – С. 247–264.

7. Колесник В. Говірка болгар с. Городнього (Чийшія), Бессарабія/В. Колесник. – Одеса: Астропринт, 2019. – 684 с.: іл.
8. Мороз І. О. Архетипи у зимових календарних обрядах болгар Бессарабії: традиційна культура та сучасність /І. О. Мороз // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. – 21–29.
9. Седакова І. А., Узенева Е. С. Еньова буля /І. А. Седакова, Е. С. Узенева // *Славянские древности: Этнолингвистический словарь*: в 5 т. / под общ. ред. Н. И. Толстого; *Институт славяноведения РАН*. – М.: *Межд. отношения*, 1999. – Т. 2: Д (Давать) – К (Крошки). – С. 186–189.
10. Стрезева Н. Пролетни момински обичаи от села в Оdesка област, Южна Украйна /Н. Стрезева // *Епохи*. – 2000. – Т. 8. – Вип. 2. – С. 93–104.
11. Шабашов А. В., Червенков Н. Н., Субботин Л. В. Чийшія: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии /А. В. Шабашов, Н. Н. Червенков, Л. В. Субботин. – Одесса: Астропринт, 2003. – 792 с.; 8 л. цв. ил.
12. Червенко О. Б. Болгарський фольклор Північного Приазов'я /О. Б. Червенко. – Бердянськ [б.в.], 2012. – 125 [12] с.: іл.

REFERENCES

1. Chervenko O. B. (2012). *Bolharskyi folklora Pivnichnoho Pryazovia*. Berdiansk. [In Ukrainian].
2. Dobrev V. D. (2009). *Chushmelii*. Naukova seriiia "Bolhary Pivnichnoho Pryazovia: istoriia, mova ta kul'tura" [Chushmelii. Research serie "The Bulgarians if the Nothern Pryazovie: history, language and culture"]. Melitopol – Veliko Tarnovo: Inter – M. [In Ukrainian].
3. Dyhanov V. Ya. *Tradicionnye sistemy kalendarnykh dat bolgar i gagauzov* [Traditional systems of the calendar dates of Bulgarians and Gagauz]. *Arkheolohiia ta etnolohiia Skhidnoi Yevropy: materialy i doslidzhennia*. Odessa: Astroprint, 155–168. [In Russian].
4. Georgieva Sv. (2005). Obichaiat "koleduvane" i obredniiat tekst "koledarska blagosloviia" v selo Zaria, Odeska oblast [The tradition of "koledunave" and the ritual text "Christmas blessing" in the village of Zaria, Odesa region]. *Balgarska Besarabiia* (3), 39–43. [In Bulgarian].
5. Georgieva Sv. (2017). *Kalendarnata obredno-praznichna leksika na besarabskiia balgarin: formalna struktura i genesis na hrononimite* [Calendar ritual and holiday lexis of the Bulgarians in Bessarabia: formal structure and genesis of chrononyms]. *Slovianskii zbirnyk* (21), 252–262. [In Bulgarian].
6. Kaufman N. (1982). *Narodni pesni na balgarite ot Ukrainska i Moldavska SSR* [Folk songs of the Bulgarians from the Ukrainian and Moldavian SSR]: in 2 vols. (Vol. 1–2). Sofia: BAN. [In Bulgarian].
7. Kolesnyk V. (2019). *Hovirka bolhar s. Horodnioho (Chijshiiia), Bessarabiia* [The dialect of the Bulgarians in the village of Horodnie (Chijshiiia), Bessarabia]. Odessa: Astroprint. [In Ukrainian and Bulgarian].
8. Kolev N. (1993). *Kalendarni praznici i obichai u balgarite v Besarabiia i Yuzhna Rusiia* [Calendar feasts and traditions by the Bulgarians in Bessarabia and the South Russia]. *Balgarite v Severnoto Prichernomorie. Izsledvaniia i materialy*, vol. 2. Veliko Tarnovo, 247–264. [In Bulgarian].
9. Moroz I. O. (2006). *Arkhetypy u zymovykh kalendarnykh obriadakh bolhar Bessarabii: tradytiina kultura i suchasnist* [Architypes in winter calendar rituals by the Bulgarians in Bessarabia]. *Aktualni problem vitchyznianoi ta vsesvitnioi istorii: Zbirnyk naukovykh prats*. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 21–29. [In Ukrainian].
10. Sedakova I. A, Uzeneva E. S. (1999). *Eniova bulia* [Enio's bride]. *Slavianskie drevnost. Etnolingvisticheski slovar*: in 5 vols. Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniia (Vol. 2: D (Davat) – K (Kroshki), 186–189. [In Russian].
11. Shabashov A. V, Chervenkov N. N. & Subbotin L. V. (2003). *Chijshiiia: ocherki istorii i etnografi bolgarskogo sela Gorodnee v Bessarabii* [Chijshiiia: sketches on history and ethnography of the Bulgarian village Goridnee]. Odessa: Astroprint, 2003. [In Russian].
12. Strezeva N. (2000). *Proletni mominski obichai ot sela v Odeska oblast, Yuzhna Ukrainia* [Spring maiden traditions in some villages of Odessa region, South Russia]. *Epoхи*, vol. 8 (2), 93–104. [In Bulgarian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олександра Малаш – кандидат філологічних наук, молодша наукова співробітниця відділу мов України Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України.

Наукові інтереси: болгарська мова в Україні, лінгвокультурологія.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Oleksandra Malash – Candidate of Philological Sciences, junior researcher, Department for languages of Ukraine at O. O. Potebnia Institute of Linguistics of the Science Academy of Ukraine.

Scientific interests: Bulgarian language in Ukraine, linguoculturology.